

Pinja Peltovako

Disco slow – Uudesta tulokkaasta suunnitelmalliseksi opetuslajiksi

Lähtökohtia opetussuunnitelman laatimiseksi

Disco slow – Uudesta tulokkaasta suunnitelmalliseksi opetuslajiksi

Lähtökohtia opetussuunnitelman laatimiseksi

Pinja Peltovako
Opinnäytetyö
Kevät 2023
Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Tanssinopettajan tutkinto-ohjelma

Tekijä: Pinja Peltovako

Opinnäytetyön nimi: Disco slow – Uudesta tulokkaasta suunnitelmalliseksi opetuslajiksi

Työn ohjaaja(t): Anssi Kirkonpelto, Petri Hoppu

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2023

Sivumäärä: 26

Tämä opinnäytetyö käsittelee opetussuunnitelmatyöskentelyä Disco slow-tanssinlajin parissa. Työn tavoite on olla työelämälähtöinen ja jäsentää tietoa lajista, jota itse opetan ja jonka opetussuunnitelman laadittaessa on ajankohtaista. Disco slow on Suomessa varsin uusi laji. Tutkimukseni tarkoitus oli kerätä tietoa opetussuunnitelmatyöskentelylle, jota myös muiden alan ammattilaisten olisi mahdollista soveltaa omaa opetussuunnitelmaa laatiessaan. Tutkimuskysymykseni oli millainen suomalaisen Disco slow'n opetussuunnitelma voisi olla.

Laadullinen tutkimus toteutettiin haastatteluina. Haastateltavina ovat alan suomalaiset asiantuntijat. Haastattelukysymysten teoreettisena pohjana toimivat kirjalliset lähteet sekä asiantuntijoiden suulliset tiedoksiannot. Haastattelumenetelmä oli teemahaastattelu, joka järjestettiin puhelimitse. Haastatteluiden ja teoreettisen pohjan lisäksi työssä käsiteltiin niitä lähtökohtia, jotka ovat perustana opetussuunnitelman laatimisessa.

Johtopäätöksenäni oli, että tutkimus tuotti oleellista tietoa Disco slow-lajin opetussuunnitelmatyöskentelyä varten. Työ tuo esiin niitä keinoja, joilla lajin opetusta voitaisiin lähteä suunnittelemaan systemaattisemmin Suomessa. Kävi ilmi, että myös tanssiyhteisöissä tarve yhtenäistää opetusta oli todellinen. Systemaattisena tanssiopetuksen mallina taiteen perusopetus voisi toimia pohjana Disco slow opetussuunnitelman laatimiselle. Tutkimuksen ja sen antaman tiedon valossa voidaan todeta, että lajin kasvaessa ja vakiinnuttaessa asemansa Suomessa, uudelle tutkimukselle on tarvetta.

Asiasanat: Disco slow, opetussuunnitelma, laadullinen tutkimus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme of Dance Teacher

Author(s): Pinja Peltovako

Title of thesis: Disco slow – from a nowcomer to a systematically and curricularly teachable subject

Supervisor(s): Anssi Kirkonelto, Petri Hoppu

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2023

Number of pages: 26

This paper studies the phenomenon of teaching Disco slow in Finland. Main point is to study how Disco slow could evolve into a dance style that is systematically taught, similar to the other dancestyles in the Finnish culture. The objective was to make a small guidebook to help individuals develop their own Disco Slow curriculum.

The knowledge base of this study was gathered from Finnish Disco dance professionals who regularly teach Disco Slow. Written sources such as previous studies and literature were used to support my interpretations.

As a result of this study, it was found that there is a significant need for a curriculum in Disco slow. Specialists in the genre believe that it could greatly enhance the Finnish Disco dancing scene greatly. It was also found in the study that the Finnish basic education in the arts could contribute significantly to Disco slow teaching scene. Since Disco slow is relatively new to Finland, more studies need to be conducted to develop a suitable curriculum for Disco Slow.

Keywords: Disco slow, curriculum, qualitative research

List 3–7 keywords that describe your thesis. Use for example Finnish thesaurus and ontology service Finto <http://finto.fi/en/>

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	OPETUSUUNNITELMATYÖSKENTELY	7
2.1	Taiteen perusopetus	7
2.2	Opetussuunnitelma suomalaisessa Disco dancessa	7
2.3	Opetussuunnitelma urheilun näkökulmasta	8
2.4	Opetussuunnitelman luonti teoriasta konkretiaan	8
3	LÄHTÖKOHTANI OPETUSUUNNITELMATYÖSKENTELYYN	10
3.1	Ihmiskäsitys	10
3.2	Oppimis- ja tietokäsitys	10
3.3	Arvoni opettajana	11
4	DISKOTANSSI ALALAJEINEEN	13
5	UUDESTA TULOKKAASTA SUUNNITELMALLISEKSI OPETUSLAJIKSI	16
5.1	Opetussuunnitelmatyöskentely Disco slow'n parissa	17
5.2	Taiteen perusopetuksen mahdollisuudet Disco slow'ssa	17
5.3	Miten suomalainen Disco slow on syntynyt?	18
5.4	Mitä on suomalainen Disco slow	19
6	POHDINTA	21
	LÄHTEET	24

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä hahmottelen sitä, millaisia mahdollisuuksia opetuksen suunnittelu tarjoaa Disco slow'lle. Tavoitteenani on suunnitelman avulla kerätä tietoa opetussuunnitelmatyöskentelylle. Opetussuunnitelma antaisi pohjan järjestelmälliselle ja jaksotetulle opetukselle. Disco slow on varsin uusi tulokas suomalaisella tanssin kentällä. Näin ollen kerättyä tietoa lajista on rajallisesti.

Hyödynnän opinnäytetyössäni laadullista tutkimusta. Tutkimusmenetelmänä käytän alan asiantuntijoiden haastatteluja, joiden tulkinnaassa hyödynnän laadullista sisällönanalyysia. Haastattelujen tueksi olen kerännyt suullisia tiedoksiantoja lajin parissa työskenteleviltä ammattilaisilta. Tutkimuskysymykseni on: millainen suomalaisen Disco slow'n opetussuunnitelma voisi olla? Tarkoituksen on selvittää millaisista tekijöistä Disco slow'n opetussuunnitelma voisi muodostua.

Tässä työssä käsittelen myös niitä lähtökohtia, joita opetussuunnitelman laadinnassa tulee ottaa huomioon. Omilla arvoilla ja oppimiskäsityksellä on suuri merkitys niihin valintoihin, jota opetussuunnitelmatyöskentelyssä on. Myös yleinen opetussuunnitelmatyö tanssin parissa vaikuttaa tekemiini valintoihin, ja siksi minun on tarkasteltava muissa lajeissa annettavaa taiteen perusopetusta sekä muiden lajien opetussuunnitelmatyöskentelyä. Etenkin Disco Dancella on suuri vaikutus siihen, millaiseksi Disco slow on tähän mennessä muotoutunut ja millaiseksi sillä on mahdollisuus vielä kehittyä.

Suomalaisella Disco slow'lla tässä työssä tarkoitetaan sitä Disco slow'ta, jota Suomessa tällä hetkellä tanssitaan. Vaikka lajin alkuperä ja monet opit ovat tulleet ulkomailta, on Suomen Disco slow'lle vähitellen alkanut opetuksen myötä kehittyä suomalainen laji- ja harjoituskulttuuri, joka vähän kerrallaan muovaa sitä, millaiseksi laji on Suomessa muodostumassa.

2 OPETUSUUNNITELMATYÖSKENTELY

Varmasti eniten opetussuunnitelmatyöskentelystä keskustellaan koulutuksen yhteydessä. Opetussuunnitelman on tarkoitus olla opetuksen ja koulun tuki, joka antaa tilaa koulujen ja kouluttajien omille ratkaisuille (Opetushallitus a2020). Sen tehtävänä on muun muassa yhtenäistää opetusta ja arviointia sekä olla pohjana opettajien yhteistyölle (Helakorpi, Aarnio & Majuri, 2010, 146).

2.1 Taiteen perusopetus

Taiteen perusopetuksen tarkoitus on opettaa eri taiteenaloja ensisijaisesti lapsille ja nuorille (Laki taiteen perusopetuksesta 1998, §2). Opetuksen tavoitteena on tarjota valmiudet jatkokoulutustua joihinkin taiteenalan ammatteihin. Tällä hetkellä käytössä on vuonna 2017 valmistunut taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma. (Opetushallitus b2020) Aivan kuten Suomen perusopetuksesta, taiteen perusopetuksestakin on säädetty laissa (Laki taiteen perusopetuksesta 1998).

Tanssin opiskelun tavoitteet on jaettu neljään luokkaa taiteen perusopetussuunnitelman mukaisesti: hyvinvointiin ja kehollisuuteen, vuorovaikutukseen ja kulttuurilliseen osaamiseen, taitoon ja taiteeseen sekä esiintymistaitoon. (Opintopolku 2017.) Koska Suomessa ei ole määritelty muita yleisiä tanssiin linkittyviä opetussuunnitelmia, taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita voitaneen hyödyntää laadittaessa täysin uuden lajin opetussuunnitelmaa. Taiteen perusopetusta koskevan lain viidennessä pykälässä todetaan, että opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä opetussuunnitelma harjoittamalleen taiteenalalle.

2.2 Opetussuunnitelma suomalaisessa Disco dancessa

Diskotanssin opetussuunnitelmaa ei ole dokumentoitu Suomessa julkiseen käyttöön lainkaan. Yksi syy julkaisemattomaan tietoon voisi olla se, ettei mikään laki tai asetus velvoita opetussuunnitelmaan pohjautuvaan suunnitteluun tanssikoulussa, mikäli koulu ei järjestä taiteen perusopetusta kyseisessä lajissa.

Monet Disco dance -koulut ovat listanneet internettisivuilleen koulun arvoja, opetuksen sisältöjä ja periaatteita, joiden avulla voitaisiin määrittää kouluille opetussuunnitelman perusteet. Opetussuunnitelmatyöskentelyn lähtökohdat on siis jo listattu, mutta varsinaista kirjallista suunnitelmaa ei ole käytössä tai ainakaan julkaistu. Systemaattinen kausittainen harjoittelu näkyy myös tanssijoiden alati kehittyvässä fyysisessä ja teknisessä tasossa. Vaikuttaa siltä, että opetus perustuu laadittuun suunnitelmaan. Taiteen perusopetuksen perusteita ei ole sidottu tiettyihin lajeihin, joten periaatteessa Disco slow voisi perustua näihin perusteisiin.

2.3 Opetussuunnitelma urheilun näkökulmasta

Suomalaisilta diskotanssijoilta vaadittavat ominaisuudet alkavat mennä yhä urheilullisempaan suuntaan aivan kuten Jonesin (1999) mukaan on käynyt Freestyle-tanssinkin kehityksessä. Siksi oman kokemukseni mukaisesti urheiluvalmennuksellisia elementtejä on hyvä yhdistää tanssillisten elementtien seuraksi. Näin tanssijat pysyvät fyysisessä kehityksessä lajin ulkomaisten huippujen mukana. Fyysisten ominaisuuksien kehityksellä voidaan taata tanssijalle pidempi tanssiura.

Suomalaisessa urheilukulttuurissa lähimpänä opetussuunnitelman perusteita on suomalaisen valmennusosaamisen malli. Tieteenalalähtöisyys on koulutuksen tavoin ohjannut valmennusajattelua, mutta erityistä mallissa on se, että se pyrkii kuvamaan valmennusta toiminnasta käsin. Mallissa on kolme osaa. Ensimmäinen osa on toimintaympäristö, joka määrittää osaamisen tarpeita. Toisena on urheilija-asiat eli seikat, joihin valmentaja urheilijassa vaikuttaa. Kolmantena ovat valmentajan omat osaamistarpeet. (Hämäläinen ym. 2015, 20-50.) Nämä kaikki kolme osa-aluetta ovat sellaisia, joihin opetussuunnitelmatyöskentely tähtää.

2.4 Opetussuunnitelman luonti teoriasta konkretiaan

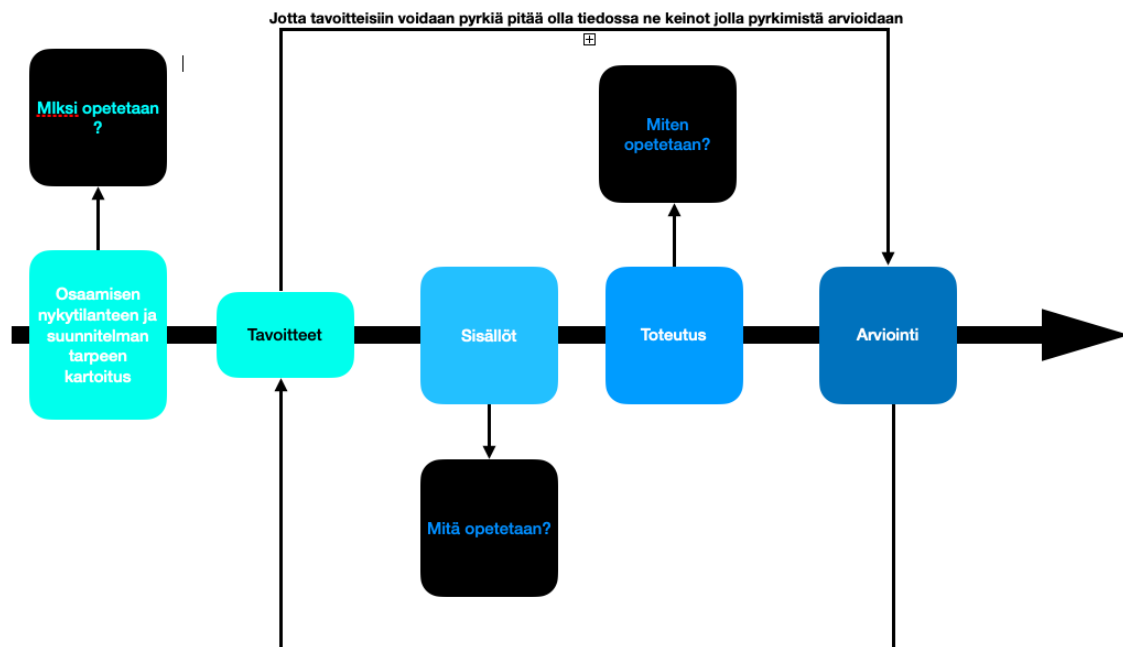
Opetussuunnitelman laadinta lähtee nykyhetken tilanteen kartoittamisesta. On selvitettävä, millaisia taitoja on tarve opettaa, jotta päästään haluttuun määränpään. (Happo, Lehtelä, Kepanen & Perunka 2018.) Esimerkiksi tanssinopettajan on selvitettävä, mikä on ryhmän lähtötaso, ennen kuin opetusta voi suunnitella eteenpäin.

Etenkin osaamisperusteista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee pohtia, mihin kyseisellä koulutuksella pyritään. Tärkeänä osana opetuksen suunnittelua on tavoitteiden asettaminen. Tavoitteet tulee määritellä osa-alueittain. Tavoitteita asetettaessa on myös mietittävä, miten oppilas pystyy osoittamaan oman oppimisensa ja osaamisensa. Tavoitteiden on tarkoitus olla saavutettavissa ja niiden on hyvä tähdätä oppijan kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen. (Happo, Lehtelä, Kepanen & Perunka 2018.)

Arvioinnin avulla sekä opettaja että oppija saavat tietoa siitä, miten oppiminen sujuu. Arvioinnin tavoite ei ole pelkästään kertoa osaamisen tasosta nykyhetkellä vaan myös kannustaa pärjäämään paremmin. (Helakorpi, Aarnio & Majuri, M. 2010 151.) Osaamisperusteisessa arvioinnissa myös oppilaan itsearviointi on tärkeää (Happo, Lehtelä, Kepanen & Perunka 2018). Opettajien on keskeään hyvä tehdä yhteistyötä, jotta arviointi on mahdollisimman yhtenäistä (Kullaslahti & Ylikauppila 2014). Hahmottaakseni opetussuunnitelman rakentumisen, kehitelin opetussuunnitelman käyttökartan teoreettisen pohjan avulla selkeyttääkseni kokonaisuuden itselleni (Kuvio 1).

KUVIO 1. Opetussuunnitelman käyttökartta

3 LÄHTÖKOHTANI OPETUSSUUNITELMATYÖSKENTELYYN

Tässä opinnäytetyössä peilaan kokemuksiani tanssikasvattajana ja diskotanssin harrastajana teoreettiseen tietoon diskotanssista, opettamisesta ja opetussuunnitelman laatimisesta. Tanssinopettajan ammattikorkeakouluopintojen aikana meidän on täytynyt useasti pohtia omia lähtökohtiamme ja opetukseemme vaikuttavia tekijöitä. Tämän luvun on tarkoitus selvittää näitä tekijöitä niin opinnäytetyön tekijälle kuin sitä tarkastelevalle.

3.1 Ihmiskäsitys

Ihmiskäsityksellä haetaan vastausta siihen, mitä on olla ihminen. Tarkoitus on myös erotella ne asiat, jotka erottavat ihmiset muista elävistä eliöistä ja organismeista. Anttilan (2022) mukaan ihmiskäsitys on opetuksen eettinen ja käytännöllinen perusta. Opettajan on pyrittävä selvittämään itselle vastauksia kysymyksiin, miten oppija oppii, mitä on oleellista oppia, missä vaiheessa tietyt taidot ja tiedot tulisi oppia ja hallita. Näin ollen ajattelen, että opetussuunnitelmaa laadittaessa käsityksemme tiedosta ja oppimisesta muovaa niitä valintoja, joita teemme valitessamme sisältöjä ja opetusmenetelmiä. Opetussuunnitelman tarkoitus on määritellä sisällöt ja tavoitteet tarkemmin. Se ohjaa myös, missä järjestyksessä tanssijan on loogista ja optimaalista alkaa opetella tiettyjä taitoja.

Oma ihmiskäsitykseni on monen eri ihmiskäsityksen yhdistelmä. Koen ihmisen tarkastelun suhteessa elettyyn todellisuuteen itselle tärkeänä, sillä uskon vahvasti, että olosuhteilla ja ympäröivästä maailmasta johdetulla maailmankuvalla on merkitystä tavallemme olla ihmisiä. Lähimpänä ihmiskäsitystäni on holistinen ihmiskäsitys, jossa tajunnallisuus, kehollisuus ja situationaalisuus kokonaisuutena muodostavat ihmisen olemuksen (Rauhala 2005).

3.2 Oppimis- ja tietokäsitys

Oppimiskäsityksellä tarkoitetaan erilaisia lähestymistapoja siihen, miten opetus voidaan järjestää (Heikkilä, 2006). Oppimiskäsitys pohjaa opettajan ihmiskäsitykseen ja auttaa ohjaamaan opetustyötä (Haapasalo & Erämies, 2017). Oma oppimiskäsitykseni tanssin parissa on jossakin konstruktivistisen ja kehollisen välimaastossa. Konstruktivistisella oppimiskäsityksellä tarkoitetaan käsi-

tystä, jossa ihminen rakentaa itse oman tietonsa (Puolimatka 2002, 32-41). Kehollisella oppimiskäsityksellä puolestaan tarkoitetaan sitä, että ihminen oppii toiminnan tuottamalla aistimuksilla, kokemuksilla ja itsetulkinnalla (Anttila 2013).

Tiedonkäsitys vaikuttaa käsitykseen oppimisesta. Tanssiin liittyvä tiedonkäsitykseni on hyvin eri kuin muussa elämässä. Oman kokemukseni mukaan liikemuistissa olevia taitoja ja tietoja eli skeemoja on hankalampi uudelleen muokata kuin muodostaa kokonaan uusia. Objektiviivinen tieto rajoittaa aivojamme löytämään ratkaisuja tuntemustemme avulla. Siksi koen, että on tärkeää olla kriittinen vastaanottaessaan tietoa. Kannatan siis etenkin tanssissa itserakennettua tietoa.

Turvallisuussyistä on välillä pakko opettaa joitakin asioita tarkkana tietona ennen, kuin oppijan on itse turvallista lähteä kokeilemaan ja rakentamaan sitä kautta omaa tietoa. Esimerkiksi takaperinvolttia harjoitellessa on opetettava, miten liikkeeseen ponnistetaan, jotta se on turvallista suorittaa. Tavoitteeni kuitenkin on, että oppija saa mahdollisuuden rakentaa oman tietonsa oppimisprosessin aikana. Kuten Puolimatka (2002, 17) toteaa, opettajan tehtävänä on olla tukena oppijan todellisuuden etsinnässä ja täten oppilaan käsitykset on myös altistettava kriittisille arvioille.

3.3 Arvoni opettajana

Opettajien ammattijärjestö (2020) on listannut opettajan arvoiksi ihmisarvon kunnioittamisen, totuudellisuuden eli rehellisyyden itselle ja oppijoille, oikeudenmukaisuuden sekä vastuun ja vapauden. Nämä neljä arvoa ovat sovellettavissa myös tanssinopetukseen, ja ne ovat arvoja, joita opettajana haluan tukea.

Aivan arvojeni ytimessä ovat ammattipätevyys sekä ammattiosaaminen, ja ne täydentävät toisiaan. Kouluttautuminen on aina ollut suuressa arvossa niin minun kuin perheenikin elämässä. Haluan varmistaa, että opetan asioita aidon tietopohjan mukaisesti enkä tuntuman perusteella. Hallitsemalla opetettavan asian, osaan asettaa myös tavoitteita itselleni sekä oppijoille. Kun tavoitteet on asetettu, pyrin saavuttamaan ne sinnikkyydellä. Uskon, että tämä sinnikkyuteni heijastuu ajan kanssa myös opetuksessani.

Huumoria ja hauskuutta ei saa harjoittelussa unohtaa. Yhteiset naurunremahdukset nostattavat ryhmähenkeä ja vahvistavat opettaja-oppilassuhdetta. Opettajan on myös tärkeää osata nauraa

itselleen, sillä silloin lempeä suhtautuminen itseeni tarttuu myös oppilaisiin. Virheet kuuluvat tanssin harjoittamiseen, eikä niistä tule kantaa huonoa omaatuntoa. Hyvä ja avoin ilmapiiri luovat myös turvallisuutta tunnille. Psykkisen turvallisuuden lisäksi haluan myös varmistaa, että tunneilla tehtävät harjoitteet ovat fyysisesti turvallisia.

Uskon, että kaikilla ihmisillä on sisäinen halu kehittää itseään. Kehittymishaluun voi olla sisäinen motiivi, kuten esimerkiksi tanssimisen tuottama ilo. Motiivi voi olla myös ulkoinen, kuten tittelin tai menestyksen tavoittelu. Halu voi olla myös tiedostamaton tai tiedostettu. Opettajana minun tulee kyetä tarjoamaan kehityshalun sytykettä.

4 DISKOTANSSI ALALAJEINEEN

Tässä luvussa käsittelen sitä, miten diskotanssin alalajit ovat kehittyneet. Diskotanssi on yläkäsite useammalle lajille, joita esittelen tässä luvussa tarkemmin. Tutkimuksen kannalta eri käsitteiden ymmärtäminen on tärkeää, jotta oikeat asiat osataan liittää oikeiden ilmiöiden alle niin asiantuntija-haastatteluiden kuin tutkimuksen pohdintaosiossa. Diskolajeissa voidaan kilpailla useampien lajiliittojen alla. Esittelen tässä luvussa lajien yhteydessä niistä yleisimmät, sillä lajiliitot säätelevät lajin olemusta ja materiaalia sääntöjensä avulla.

Freestyle dance on Isossa-Britanniassa syntynyt tanssilaji. Discotheque-liikkeistöön pohjautunut tanssi muuntautui kilpailuinnostuksen myötä paljon fyysisemmäksi lajiksi. Lajille nykyään tyypilliset runit, potkut ja spinit olivat vaikeita suorittaa diskon lattialla. Siksi tanssijat siirtyivät kilpailulattioille. Samalla tanssiharjoittelusta tuli tavoitteellisempaa ja tunteista liikunnallisempia. Nykyään äärimmäisyyksiin viedyt nopeat liikkeet ja hyvä lavapresentaatio ovat lajin normeja. Tanssijat työskentelevät aktiivisesti viedäkseen lajia aina vain vaativampaan suuntaan. Freestylelle tyypillinen tempoalue musiikissa on 160 iskua minuutissa (BPM.) (Jones 2010, 9-13). Isossa-Britanniassa lajin lajiliitto on The Association of Dance of Freestyle Professionals (A.D.F.P). A.D.F.P määrittää lajin säännöt kattojärjestö British Dance Council'in alla. (ADFP, 2020.) Freestyleä ei tietojeni mukaan opeteta Suomessa.

Ensimmäisen kerran Disco slow esiteltiin vuoden 1993 Dancer of the year -mestaruuskilpailuissa. Tarkoituksena oli tarjota tanssijoille mahdollisuus tanssia liikkeitä, joita ei ehdi tehdä freestyle-koreografioiden aikana. (Jones 1999, 74.) Jones on halunnutkin kirjassaan korostaa, ettei Disco slow -koreografia ole Freestylea tanssittuna hidastetusti, vaan teoksen koreografian sisällön pitäisi olla kokonaan Disco Slow'ta. Lisää Disco Slow'n sisältöjä käsitellään luvussa 5.

International Dance Teachers Assosiation'in Freestyle-lisensoitu ruotsalainen opettaja Daniel Scarillo (2021) kuvailee Disco slow'ta Freestyleksi, jossa hyödynnetään baletin tekniikkaa. Sekä Jones että Scarillo ovat samaa mieltä siitä, että Disco slow antaa mahdollisuuden tanssijoille kehittää niin teknisiä kuin ilmaisullisia taitoja. Scarillo mukaan lapset haluavat tehdä pelkästään vaikeita ja hauskoja juttuja, joten opettajan on opetettava myös tanssiteknisiä perusteita, jotta tanssijat

pystyvät tanssimaan mahdollisimman pitkään. Molemmat edellä mainitut lähteet selventävät, että diskotanssin lajit vaativat poikkeuksellista fysiikkaa harjoittajiltaan.

Iso-Britanniassa lajin liitto on Freestylen tavoin The Association of Dance of Freestyle Professionals (A.D.F.P). Vuonna 2023 International Dance Organization lisäsi sääntöihinsä osion Disco Slow, joka määrittelee säännöt lajin testikilpailuiden avuksi (IDO 2023). IDO:n alaisissa kilpailuissa on kilpailtu ennen pelkästään Disco Freestylessä sekä Disco Dancessa.

Suomessa lajin säännöt määrittelee Finnish Dance Organization (FDO, 2022). FDO kuvaa Disco Dancen muistuttavan tanssin, voimistelun ja aerobisin sekoitusta, jossa teknisyys, nopeusvoima sekä kehon hallinta ovat tärkeitä elementtejä. Disco dance on eriytynyt Freestylestä. Sen musiikin tempoalue on Freestyleä hitaampi, mikä vaikuttaa lajille ominaiseen liikekieleen. (IDO, 2023)

Mielestäni on hyvä ymmärtää diskotanssin monet lajikäsitteet ja eri alalajit, jotta voi ymmärtää, mitkä tekijät vaikuttavat suomalaisen Disco slow'n syntyyn. Suurin vaikutus sen muovaantumiseen on ollut Disco Dancella, jonka opetus Suomessa on suhteellisen vakiintunutta. Freestylen osaaminen Suomessa on varsin vähäistä, tai ainakaan laji ei kuulu kaikkien diskotanssin parissa toimivien tanssikoulujen ohjelmistoon. Sitä on kuitenkin rajatusti nähtävillä sosiaalisessa mediassa, ja osa lajia opettavista opettajista on perehtynyt joko suoraan tai välillisesti alan huippujen toimintamalleihin ja opetustyyliin. Näin ei voida poissulkea Freestylen Discon vaikutusta suomalaisen Disco slow'n kehitykseen.

Lajiliitto Finnish Dance Organization on määrittänyt Disco slow'n olevan laji, joka pohjautuu Disco danceen (FDO). Lajille ominaista on tyypillisten elementtien yhdistely eleganttiin ja ballaadimaiseen musiikkiin. Lisäksi on listattu lajin tärkeimpien elementtien olevan tanssillisuus, musikaalisuus sekä kyky heittäytyä tunteen vietäväksi. Akrobaattisia liikkeitä saa hyödyntää Disco slow -koreografiassa hieman vapaammin kuin Disco Dancessa. (FDO 2023.) Tarkempia kriteereitä lajin sisältöihin ei ole määritelty.

Lajiliiton käsitys lajista on olennainen myös sitä opettaville ja harjoitteleville, sillä FDO on määrittänyt kilpailusääntöissään (2023), että jokaisen lajin omaleimainen luonne vaikuttaa siihen, miten tuomarit rajaavat arvioinnin osa-alueita. Akrobaattiset liikkeet ovat sallittuja finaalin yksilökierroksella. Lajiliiton tämänhetkiset kilpailusäännöt rajaavat Disco slow -sooloa ohjaamalla koreografeja

siihen suuntaan, etteivät temput olisi tanssin pääosassa, vaan tanssiosuudet ja akrobatia muodostaisivat mahdollisimman tasapainoisen kokonaisuuden. Voidaan siis olettaa, että kilpailuissa tuomareiden korkealle sijoittamat tanssijat vastaavat tuomareiden käsitykseen ja täten näyttävät mallia lajin tulevasta suunnasta Suomessa.

5 UUESTA TULOKKAASTA SUUNNITELMALLISEKSI OPETUSLAJIKSI

Kirjallisten lähteiden ja suullisten tiedoksiantojen lisäksi hyödynnän opinnäytetyössäni tutkimusmenetelmänä asiantuntijoiden haastatteluja. Niiden tarkoitus tässä opinnäytetyössä on sekä selvittää opetussuunnitelmatyöskentelyn mahdollisuuksia diskotanssiyhteisöjen ylläpitäjien näkökulmasta sekä kartoittaa sitä, millaisena lajin parissa työskentelevät kokevat lajin sisällöt. Varsinaiset haastattelutilanteet hoidettiin puhelimitse ja puhelut nauhoitettiin. Haastattelumalliksi valikoitui teema-haastattelu, jonka laatimiselle on ominaista se, että haastattelija on tutustunut tutkimusaihettaan koskevaan kirjallisuuteen, ja sen avulla päätynyt teemoihin, jotka toimivat haastattelun runkona. (Juhila a.)

Haastattelukysymysten teoreettisena pohjana olivat:

1. taiteen perusopetuksen neljä tavoiteluokkaa
2. IDTA lisensoidun Anna Jones'n Freestyle dance-kirja
3. aikaisemmat tässä työssä ilmi tulleet tutkimusmateriaalit ja -tulokset

Haastattelin tässä tutkimuksessa kahta diskotanssin sekä suomalaisen Disco slow'n parissa tanssinopettajana toimivaa henkilöä. Analyysissa ja pohdinnassa käytän ensimmäisestä haastateltavasta nimeä henkilö A ja toisesta haastateltavasta nimeä henkilö B. Molemmat ovat suomalaisia diskotanssin asiantuntijoita. He toimivat myös Finnish Dance Organization'in Disco dance- jaoston jäseninä.

Aineiston analysoinnissa on käytetty kvalitatiivisen analyysin kolmivaiheista prosessia. Vaiheita ovat kuvaus, luokittelu ja yhdistely. (Hirsjärvi & Hurme 2000.) Lisäksi pyrin vertailemaan kahden haastateltavan vastauksia toisiinsa ottaen huomioon toimintaympäristön vaikutukset. Purin haastattelut kirjalliseen muotoon litteroimalla. Erottelin aineiston käyttäen koodausmetodia, jossa tavoitteena on liittää yhteen ne asiat, joilla on samoja ominaisuuksia. Litteroinnin koodaaja tekee tutkimustaan koskevat luokittelut usein koodausprosessin aikana, joten on hyvä muistaa, että koodaamisessa on aina kyse tutkijan tekemistä valinnoista. (Juhila b.) Koodauksen seurauksena muodostui runko, jonka pääteemat toimivat tämän luvun alaotsikoina. Niiden tekstikappaleet ovat pääteemojen mukaisia muita esiin nousseita teemoja.

5.1 Opetussuunnitelmatyöskentely Disco slow'n parissa

Molemmat haastateltavat olivat sitä mieltä, että opetussuunnitelman laatiminen lajille olisi hyvä asia. Kumpikaan ei kokenut omassa työssään opetussuunnitelmaa rajoittavana tekijänä, vaan kertoivat suunnitelmallisuuden tuovan yhteneväisyyttä Disco slow'n opetukseen Suomessa. Opetussuunnitelman tulisi olla suuntaa antava, muttei liian rajoittava, jotta vasta n. kolme vuotta Suomessa olleella lajilla on mahdollisuudet kehittyä eteenpäin.

Henkilö B pohti opetussuunnitelmatyöskentelyn hyötyjä etenkin lajin toivotun maantieteellisen leviämisen kannalta, sillä hän tunnistaa lajikulttuurin sisältävän paljon hiljaista tietoa. Tällainen tieto saattaa koitua ongelmaksi silloin kun uusi yhteisö haluaisi lähteä opettamaan tai kilpailemaan lajissa. Kirjoitettu tieto kannustaisi henkilö B:n mielestä uusia yhteisöjä osallistumaan kilpailuihin sillä se tarjoaa pohjan siihen, mistä Disco slow'n kanssa voisi lähteä liikkeelle. Tällä hetkellä ainoa kaikkien helposti saavutettavissa oleva tieto on Finnish Dance Organization ja sen hallinnoimat nettisivut.

5.2 Taiteen perusopetuksen mahdollisuudet Disco slow'ssa

Hyvinvointi ja kehollisuus sai haastateltavat pohtimaan teemoja Disco slow'n kontekstissa. Molemmat kokivat, että kumpikin teema voisi olla osa opetusta. Laji itsessään ei kuitenkaan välttämättä vielä tue teemoja. Etenkin henkilö B koki, että vaikka on kyse kehollisesta ja fyysisestä tanssilajista, lajin olemus on melko "päälle liimattua" ja dramaattista ainakin kilpailulattialla. Yhtä mieltä oltiin kuitenkin siitä, että teemoja voidaan harjoittaa viikkotuntien puitteissa ja näin ollen sen siirtovaikutus voi lajin kehityksen myötä olla havaittavissa myös kilpailulattialla.

Disco slow'n lajikulttuuri on vielä muodostumisvaiheessa. Henkilö B koki, että lajikulttuurin esiintuomiseksi olisi olennaista, että kaikki, jotka opettavat, kouluttautuisivat aktiivisesti. Yksi mahdollisuus kouluttautumiseen ovat ulkomaisten opettajien vierailut ja opetustunnit. Vaikka henkilö B koki, että lajin alkuperällä eli Freestyle-kulttuurilla on suuri merkitys suomalaisen Disco slow'n muodostumiseen, kaikkia Freestyle-kilpailumaailman aspekteja hän ei halua tuotavan Suomeen. Suomalaisessa kilpailukulttuurissa on esimerkiksi lapsia suojelevia arvoja, jotka voivat olla ristiriidassa Freestyle -kulttuurin kanssa. Esimerkkinä sellaisesta tilanteesta nousi suomalaiseen lajikulttuuriin sopimattomat asut.

Taiteen perusopetuksen tavoiteluokissa kulttuurin kanssa yhteen on liitetty vuorovaikutteisuus. Henkilö A täsmensi Disco slow'n olevan soolokilpailulaji, ja että lajin harjoitteluun kuuluu paljon ”sellaista yksin puurtamista”. Henkilön A toinen näkökulma kuitenkin oli, että tunneilla on mahdollisuus vuorovaikutteisuuden opettajan ja oppilaan välillä. Myös oppilaiden väliseen vuorovaikutukseen on mahdollisuus suomalaisella Disco slow -tunnilla.

Yhteisiä kokemuksia oli siitä, että taide ei näyttäydy Disco dancessa eikä Disco slow'ssa yhtä vahvasti kuin esimerkiksi Performing Arts -lajeissa. Olennaisempaa tanssijalle olisi oma persoona ja itsevarmuus. Taidot ja niiden harjoittelu puolestaan koettiin osa-alueiksi, jotka näyttäytyvät vahvasti myös Disco slow'n harjoittelussa. Henkilö B pohti, että suomalaisessa Disco dancessa on suunnattu vahvasti sitä kohti, että liikkeet suoritettaisiin turvallisesti ja hän uskoi sen olevan tärkeää myös suomalaisessa Disco slow'n opetuksessa.

Esiintyminen oli haastateltaville samaistuttavin osa-alue, ja molemmat kokivat esiintyjyyden yhdeksi tärkeimmistä osa-alueista Disco slow'n harjoittelussa. Henkilö A vielä vahvasti esiintymisen olevan voimakkaasti läsnä erityisesti kilpailutilanteissa, joista kokemus on ollut se, että kaikki haluavat päästä esiintymään ja näyttämään itseänsä tuomareille. Henkilön B ajatukset ovat yhteneväisiä henkilön A kanssa. Esiintyminen nousi keskeiseksi teemaksi useamman kerran haastattelun aikana eri teemakysymysten yhteydessä.

5.3 Miten suomalainen Disco slow on syntynyt?

Haastattelija B kertoi olleensa mukana lajin tuonnissa Suomeen. Muutaman tanssiyhteisön jäsen kävi kouluttautumassa norjalaiseen Disco slow'hun. Norja valittiin, sillä sen koettiin olevan edelläkävijä diskotanssin kokonaisvaltaisuuudessa. Lajista tehtiin FDO:lle ehdotus, jonka hallitus hyväksyi. Lähtökohtaisesti ajatus oli kehittää ja monipuolistaa Disco dancea ja sen harrastajia. Suomalaiset Disco slow'n säännöt mukailevat Ruotsissa ja Norjassa tanssittujen Disco slow -versioiden sääntöjä. Akrobatiaa koskevissa säännöissä haluttiin puolestaan ottaa mallia Iso-Britannialaisen Freestylen säännöistä.

Molemmat haastateltavat ovat katsoneet videoita Disco slow'sta. Henkilö A koki, ettei videoista ole omaan opetustyöhön juurikaan hyötyä. Hän pohjaa opetuksensa niihin tietoihin, joista hänellä on enemmän osaamista. Henkilö B koki myös videoiden katselun haasteelliseksi, sillä lajeista on tarjolla vain muutamia kuvattuja materiaaleja. Haastattelussa selvisi, että kuvaaminen Iso-Britannian Freestyle-pohjaisissa kilpailuissa on kiellettyä. Norjalaisesta Disco slow'sta puolestaan on tarjolla videomateriaalia.

5.4 Mitä on suomalainen Disco slow

Molempien haastateltavien mielestä Disco slow -tunti on paikka diskotanssijoille harjoitella tekniikkaa. Diskotanssijoiden teknisiä puutteita olisi hyvä harjoitella Disco slow -tunnilla, sillä musiikin tempo on hitaampi ja tekniset elementit ovat ominaisia lajille. Henkilön A kuvaus siitä, että Disco slow voisi olla ikään kuin diskotanssijoiden baletti kuvasti hyvin molempien haastattelijoiden ajatuksia. Teknisten elementtien koettiin nostavan harrastajien kykyä kilpailla mahdollisimman myöhäiselle iälle, sekä estävän loukkaantumisen riskiä.

Molemmat haastateltavat ovat myös yhtä mieltä siitä, että Disco slow on Suomessa kilpailulaji ja sen harrastajat yleensä tähtäävät kilpailuun. Henkilö B kuitenkin toteaa, että tanssijat ymmärtävät Disco slow'n hyödyt omalle kehitykselleen, mutta kaikki eivät ole vielä lajista innostuneet. Sekä A että B haastateltavien tanssiryhmissä järjestetään Disco slow -viikkotunti, mutta kaikki Disco dancen harrastajat eivät käy tunnilla.

Jonesin (1999) mukaiset osa-alueet: hypyt, juoksu eli runit, jalanheitot, askeleet ja liikkumiset sekä pää-, käsi- ja vartaloliikkeet ovat molempien haastateltavien mielestä sovellettavissa suomalaisen Disco slow'hun. Näiden lisäksi henkilö A nosti improvisaation ja sen harjoittelun tärkeäksi sisällöksi hänen omassa opetuksessaan. Henkilö B puolestaan toi esille, ettei Disco slow saa hänen mielestään olla Disco dancen liikkeitä tanssittuna hitaampaan musiikkiin ja tanssissa pitäisi nykyistä enemmän painottaa tanssillisuutta ja musiikin tulkintaa.

Dynaamiset erot nostettiin esille molemmissa haastatteluissa. Erityisesti tuli ilmi, ettei Disco slow'ssa ole samanlaista rytmistä pohjaa tarjolla kuin Disco dancessa, jonka vuoksi tanssijoiden on kyettävä tulkitsemaan musiikkia hieman eri tavalla. Musiikista esimerkiksi voidaan kuunnella

laluosuuksia ja taukoja. Kumpikin haastateltava käyttää opetuksessansa kuvailevia sanoja määrittämään sitä millaiseksi liike halutaan. Yhtä mieltä oltiin myös siitä, että liikkeen tulee olla osa jatkumoa liikuttaessa lattian ympäri. Henkilö B täsmentää, että tanssija voi pysähdellä ja vaihdella liikkeen dynamiikkoja mutta liikkeiden pitää olla osa jatkumoa. Disco Slow'lle ominainen yhteisesti päätetty kiertosuunta on määritelty säännöissä ja liikkeitä sekä kiertämistä harjoitellaan sääntöjen mukaisesti.

6 POHDINTA

Tutkimuskysymykseni tässä tutkimuksessa oli, millainen suomalaisen Disco slow'n opetussuunnitelma voisi olla. Työni tavoitteena oli selvittää niitä sisältöjä, joita Disco slow'n opetussuunnitelmassa tulisi olla. Niiden avulla tanssinopettajien olisi helpompi lähteä suunnittelemaan omaa opetussuunnitelmaansa. Toistaiseksi Anna Jonesin Freestyle-tekniikkakirja on ainoa kirjamuotoinen Disco slow'ta käsittelevä teos. Työni lähdemateriaalina kirjan lisäksi toimivat muut kirjalliset materiaalit, asiantuntijoiden haastattelut sekä suulliset tiedoksiannot.

Tässä työssä keskityin opetukseen vaikuttaviin tekijöihin. Työni on työelämälähtöinen, ja halusin saada tietoa oman opettajuuteni tueksi. Näen tärkeäksi, että lajissa, jota itsekin opetan, minulla olisi monipuolisesti tietoa oman opetussuunnitelmantyoäni pohjaksi. On arvojeni mukaista, että opetukseni pohjautuu selkeään suunnitelmaan, opetukseen ja oppimiseen vaikuttavat tekijät huomioiden. Tavoitteeni tässä työssä ei ollut miettiä arviointia, mutta olen liittänyt arvioinnin osaksi tietopuustaani, jotta työn lukija voi hyödyntää sitä halutessaan tulevaisuudessa. Koska opetus tähtää toistaiseksi pääsääntöisesti kilpailamiseen, lajin nykyiset kilpailusäännöt määrittelevät oppimisen tavoitteet ja arviointikriteerit. Opetukselle laadittavat erilliset arviointikriteerit tulevat mielestäni ajankohtaisiksi harrastajamäärän kasvaessa.

On harmillista, että en tavoittanut kaikkia haastateltavia monista yhteydenotoistani huolimatta. Alan asiantuntijoita on Suomessa vain muutamia, joten tässä työssä haastateltavien määrä jäi pieneksi. Tarkoitukseni oli haastatella neljää eri tanssiyhteisön edustajaa, mutta tavoitin heistä vain kaksi. Maantieteellinen jakauma haastateltavien kesken oli kuitenkin hyvä. Vaikka toinen haastateltavista ei opeta Disco slow'ta viikkotuntina, arvioin hänen pätevyytensä Disco slow'n asiantuntijana olevan riittävä.

Teemahaastattelu oli toimiva haastattelumenetelmä, sillä haastattelut järjestettiin puhelimitse. Äänitin haastattelut erillisellä laiteella. Valitsemani työtavan heikkous oli, että puhelimen kaiuttimesta nauhoitetun haastattelun äänen laatu kärsi ja nauhoitteesta oli paikoin haasteellista saada selvää. Onneksi haastateltavat tarjosivat mahdollisuuden palata vastauksiinsa. Koodauksen tuloksena syntyneet teemat olivat pääpiirteittäin pysyneet samana kuin teemahaastattelussa käsitellyt teemat. Koodaus kuitenkin tarkensi teemoja ja tutkimuksen kappalejakoä.

Haastattelun yhden teeman teoreettiseksi pohjaksi valikoidut taiteen perusopetuksen neljä tavoite-luokkaa: hyvinvointi ja kehollisuus, vuorovaikutus ja kulttuurillinen osaaminen, taito ja taide sekä esiintymistaito. (Opintopolku 2017.) Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää voisiko taiteen perusopetus olla sovellettavissa Disco Slow'hun. Tutkimuksessa selvisi, että tavoiteluokkien teemaat voisivat olla pohjana Disco slow'n opetussuunnitelmaa muodostettaessa tulevaisuudessa. Koska Disco slow'n opetus ei pohjautu samoihin lajeihin kuin yleisesti taiteen perusopetuksen piirissä olevat lajit ovat, teemoja olisi tarpeellista muotoilla enemmän lajin ominaisuuksien mukaisiksi.

Haastatteluissa vahvasti esiin noussut asia oli, että opetussuunnitelma koettiin tarpeelliseksi ja omaa työtä raamittavaksi työkaluksi. Haastattelujen myötä minulle selvisi, miten laji on päätynyt Suomeen ja mitkä tekijät ovat vaikuttaneet suomalaisen Disco slow-lajikulttuurin syntyyn. Ymmärtämällä nämä seikat laatijan on helpompi valita ne teoreettiset pohjat, joita opetussuunnitelmasaan haluaa noudattaa.

Oman kokemukseni perusteella urheilullisuus kuuluu osaksi diskotanssia. Haastatteluissa yllättävintä oli se, ettei tämä asia tullut esille lainkaan. Toisaalta kysymyksissä ei suoraan viitattu sanaan urheilu eikä myöskään termeihin, joita käytetään urheiluvalmennuksessa. Vastauksista oli kuitenkin luettavissa teemoja kuten esimerkiksi fysiikka ja nopeus, jotka voidaan mielestäni luokitella urheilullisiksi ominaisuuksiksi. Jotta olisin saanut tarkempaa tietoa tästä asiasta, olisi pitänyt kysyä asiaa tarkemmin. Mahdollinen kysymys olisi voinut olla esimerkiksi mitä urheiluvalmennuksellisia sisältöjä opetussuunnitelmaan ja siten myös opetukseen tulisi sisältyä.

Yhtenä teemahaastattelun osiona haettiin vastausta siihen, millaista suomalainen Disco slow on. Kysymyksen teoreettisena perustana käytettiin Anna Jones'n Freestyle dance -tekniikkakirjan mukaisia taitoalueita. Osoittautui, että taitoalueet koettiin edelleen sopiviksi, vaikka kirja on painettu vuonna 2005. Erityisen huomionarvioisia olivat ne osa-alueet, joita molemmat haastateltavat koivat puuttuvan listalta. Johtopäätöksenä voidaan siis todeta, että haastateltavien mainitsemat improvisaatio, musiikin tulkinta sekä erilaisten dynamiikkojen hyödyntäminen liikkeessä ovat ominaispiirteitä nimenomaan suomalaiselle Disco slow'lle ja täten ne tulisi sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa sellaista laadittaessa.

Vaikkei tutkimus pienen otantansa puolesta tuota kovin yleistettävää tietoa, työ antaa tietoa siitä, miltä pohjalta opetussuunnitelmaa voisi lähteä laatimaan. Lajin kehittyessä tietoa tulee varmasti

lisää ja se on tarpeellista, jotta saadaan yhteinen pohja suomalaisen Disco slow'n opetussuunnitelmatyölle. Tämä edellyttää, että joku kerää tuolloin kattavammin lajin parissa toimivien ammattilaisten kokemukset ja tiedon.

LÄHTEET

Anna, Jones 2010. IDTA. Freestyle dance. International Sales

Anttila, Eeva (toim.) 2013. Koko koulu tanssii! Kehollisen oppimisen mahdollisuuksia kouluuyhteisössä. Helsinki: Edita Prima

Anttila, Eeva (toim.) 2022. Ihmis- ja oppimiskäsitykset taideopetuksessa. Taideyliopiston Teatteri-korkeakoulu. Helsinki: Teatterikorkeakoulun julkaisusarja.

Finnish Dance Organization. Disco slow. Hakupäivä 17.3.2023. <https://fdo.fi/discodance/>

Finnish Dance Organization. 2023. Kilpailut. Kilpailusäännöt 2023. Hakupäivä 17.3.2023. <https://fdo.fi/wp-content/uploads/2022/12/FDO-kilpailusaannot-2023.pdf>

Juhila, Kirsi a. Haastattelut. Teoksessa Jaana Vuori (toim.). Laadullisen tutkimuksen verkkösikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto Hakupäivä 5.4.2023.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>

Juhila, Kirsi b. Koodaaminen. Teoksessa Jaana Vuori (toim.). Laadullisen tutkimuksen verkkösikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto Hakupäivä 5.4.2023.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/koodaaminen/>

Haapasalo, Miska & Erämies, Sanni 2017. Erilaiset oppimiskäsitykset. Hakupäivä 31.3.2023. <https://peda.net/jyu/okl/ko/ktkp010-biologia/eo/luonnos/ko>

Happo, Iris, Karjalainen, Asko & Perunka, Sirpa 2018. Osaamisen pyramidi opiskelijan henkilökohtaisen opintopolun toteutumisen tukena ammatillisessa opettajankoulutuksessa. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 38. Hakupäivä 14.3.2023. <https://www.oamk.fi/epooki/index.php?cID=1285>

Happo, Iris, Lehtelä, Pirjo-Liisa., Kepanen, Pirkko. & Perunka, Sirpa 2018. Opetussuunnittelusta. Teoksessa A. Karjalainen (toim.) Osaamisen opettaja. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 56. Hakupäivä 14.3.2023. <http://www.oamk.fi/epooki/index.php?cID=1428>

Helakorpi, Seppo. & Majuri, Martti 2010. Opetuksen suunnittelu ja arviointi. Teoksessa S. Helakorpi, H. Aarnio & M. Majuri (toim.) Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. 145-154

Hämäläinen, Kirsi, Danskanen, Kristiina, Hakkarainen, Harri, Lintunen, Taru, Jaakkola, Timo, Forsblom, Kim, Pulkkinen, Seppo, Pasanen, Kati, Kalaja, Sami, Riski, Jarmo, Arajärvi, Paula & Lehtoviita, Terhi 2015. Lasten ja nuorten hyvä harjoittelu. Suomen Valmentajat Ry. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

International Dance Organization 2023. Rules. Hakupäivä 3.4.2023. <https://www.ido-dance.com/ceis/ido/rules/competitionRules/2023-IDO-Rule-Book.pdf>

Heikkilä, Kirsi 2006. Väitöskirja Työssäoppiminen yksilön lähtökohtien ja oppimisympäristöjen välisenä vuorovaikutuksena. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.

Kullaslahti, Jaana. & Ylikauppila, Anu (toim.) 2014. Osaamisperustaisuudesta tekoihin. Osaamisperustaisuus korkeakouluissa -hankkeen loppuraportti. Hakupäivä 15.3.2023. https://ospe.utu.fi/materiaalit/Osaamisperustaisuudesta_tekoihin.pdf

Laki taiteen perusopetuksesta. 21.8.1998/633. Hakupäivä 29.3.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633>

Opetusalan ammattijärjestö OAJ. 2020. Ammattietiikka. Opettajan arvot ja eettiset periaatteet. Hakupäivä 29.3.2023. <https://www.oaj.fi/arjessa/opetustyon-eettiset-periaatteet/opettajan-arvot-ja-eettiset-periaatteet/>

Opetushallitus 2020 a. Perusopetuksen opetussuunnitelman ydinasiat. Hakupäivä. 30.3.2023. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-ydinasiat>.

Opetushallitus 2020b. Taiteen perusopetus. Hakupäivä 30.3.2023. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/taiteen-perusopetus>

Opintopolku 2017. ePerusteet. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Hakupäivä 15.3.2023. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/tpo/3689874/tekstikappale/3741746>

Puolimatka, Tapio 2002. Opetuksen teoria – Konstruktivismista realismiin. Helsinki: Tammi.

Rauhala, Lauri 2005. Ihmiskäsitys ihmistyössä. Helsinki: Gaudeamus.

Scarillo, Daniel 2021. Suullinen tiedoksiänto.

The Association of Dance & Freestyle Professionals. Rules. Hakupäivä 3.4.2023. <https://www.adfp.org.uk/>